

ker se prednašajo vsi predmeti, izvzemši slovenski jezik, v nemškem jeziku.

Vladni zastopnik je v štajerskem deželnem zboru zatrjeval, odgovarjajoč na interpelacijo, stavljeno 7. decembra 1885, zastran učiteljskega v Mariboru, kar se tiče novega ministerskega odloka, zastran slovenskega jezika, da se veronauk podučuje slovenski, isto tako se tudi dotična tvarina obravnava v maternem jeziku gojencev pri praktičnih vajah. Kljub temu, da je vladni svetovalec to rekel, mora se pravica govoriti, da se v krščanskem nauku podučuje na Mariborskem učiteljskem v nemškem, a ne v slovenskem jeziku (Čujte! čujte! na desni), in da je vpeljano le nemško berilo, a ne slovensko. Praktične vaje so v slovenskem jeziku, ker se učenci vadijo podučevanja v tem jeziku (vaje za podučevanje na vadnici, združeni z učiteljskim so slovenske).

C. kr. namestnik za Štajersko je rekel v štajerskem deželnem zboru o priliki, ko je odgovarjal na interpelacijo: „Uradniki na Spodnjem Štajerskem znajo vsi slovenski.“ „Slovensko politično društvo“ pa leta 1884 tako-le razvrstuje uradnike: 38 jih zna slovenski jezik ustmeno in pismeno, 55 le ustmeno, in 89 je takih, ki ne znajo nič slovenskega. (Čujte! na desni.) To nas uči, da vladni zastopniki odgovarjajo na interpelacijo ne ostanejo vselej pri resnici.

Zastran Mariborskega učiteljskega je že l. 1880 v državnem zboru bilo sklenjeno, naj se slovenski jezik vpelje za učni jezik, kolikor to dopuščajo učna sredstva in leta 1884 in 1885 se je prigajalo naj se to izvrši, a vse zastonj. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Hroma žrebeta.

Naši kmetovalci se pečajo ali že od nekdanj, kakor v Ljutomerskem okraju, ali pa v novem času, kakor v Savinjski dolini in drugod, s konjerejstvom. V tem so uže marsikaj prijetnega doživeli ali tudi brez nesreče niso ostali, kajti kakor drugje, kaže se tudi pri konjereji, da je sreča opoteča.

Taka nesreča ali vsaj nevolja je, ako se pri mladem žrebetu pokaže, da je hromo, to pa ali že koj po porodu in je torej že hromota mu vrojena ali pa pozneje v prvih tednih življenja. S kraja postanejo žrebetu nekateri udje trdi, s časom pa vsi utrnejo in žrebe se ne more več gibati, kakor bi rado. K temu se pridruži otek na nogah ali pa tudi kaka bolezen v črevesih ali na plućih.

Ako je žrebetu vrojena hromota, je žrebe koj s kraja sila slabo in se ne more držati na

nogah, da-si to večkrat poskusi. Za to rado le leži in pogine kmalu, navadno že v 24 urah, ne da bi mu bili udje otekli. Če se pa naredi bolezen še le po porodu, tedaj je žrebe s kraja prav opehano in ako se pregiblje, dela mu to bolečina, vročina ga spreha in členki mu uteko ali pa se vsaj unamejo in kosti so razrute. Večji členki: žvekači, v ledju, v plečih pa v nogah so najprej boleni. Bolečine v njih postajajo čedalje huje, žrebe jih drži tedaj trde od sebe, s časom pa so mu popolnem ohromeli. K temu še pride pogostem to, da se gnojé pluča ali jetra, vnamejo se še rade prsi ali pa tudi trebušna koža.

Ta bolezen kipi po navadi naglo h koncu in par dni, pa je že po žrebetu. Ono pogine ali že, ker obnemore ali pa, ker se mu ostrupi kri vsled gnojenja v členkih. Smrt je navadni konec te bolezni. Samo v redkih slučajih, ako ni hromota prehuda, ozdravi se žrebe, vse eno pa se v kostih in členkih godé take spremembe pri žrebetu, da je le malo vredno in tudi malo za rabo.

Uzrok tej bolezni leži brž ko ne v tem, da dobó žrebe od matere premalo apnenih soli va-se. Ako se namreč materi, noseči ali doječi, ne poklada dovolj take krme, ki imajo apnenih soli v sebi, ne more jih tudi njena kri ali njeno mleko imeti, žrebetu pa jih je močno treba, da se redi, izlasti pa še za to, da se mu vtrdiijo kosti. Čisto naravna posledica je torej, ako nima mati dovolj apnenih soli, to, da jih ne more zarodu dati in se torej temu kosti ne vtrdiijo. V časih pa že pogine celo v njenem telesu in kobila — izvrže in če se to tudi ne izgodi, rodi se žrebe že hromo in kmalu pogine. Isto tako se izgodi še potlej, ako ne dobo žrebe dovolj imenovanih soli va-se, prikaže se hromata in smrt nasleduje.

Da se pride torej tej bolezni, ki je toliko nevarna, ob času v okom, treba je skrbeti kobili za krmo, ki ima taci soli v sebi, tedaj naj se ji poklada seno, zrnje, posebno pa oves. Ravno to velja za krmo, ki se potlej prideva žrebetu k mleku. Zelene krme ne prenaša žrebe vselej, sicer bi bila pa dobra.

V onih krajih, v katerih je hromota pri žrebetih pogostem, pač ni take klaje, ki ima onih soli v povoljni meri, tedaj pa je treba s tem pripomoči, da se klaji primeša koščene moke, za eno žrebe je 4 do 8 gramov dovolj na den.

Kedar se je bolezen že prikazala, pusti se žrebe, kolikor je možno, pri miru; prestavi se za to v hlev, v katerem ni prepiha, pokrije se dobro in seveda se mu suho in obilno nastelje. Močno ribanje členkov ali celo žganje kostenih izrastkov škoduje vselej a nikoli ne reši žrebeta pogina. Pač pa je dobro bolene členke obвити z volnenimi obvezki. Po živino-zdravniku pa je na vsak način poslati — ta-

čas, ako se še bolezen ni popolnem razodela. Ako je že to, pa ne pomaga nobeno zdravilo.

Za to pa tudi ne kaže kobile, ki je imela tako bolezen ali pa je že več tacih žrebet povrgla, več goniti k žrebetu. Noveje izkušnje so razodele, da se pri žrebetu, sicer zdravem, pokaže ta bolezen, ako se mu kakor koli uname popek in se zanemari to unetje.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Mestne volitve. Nove zgradbe. Vinarska šola.) Mestne volitve vršile so se brez vsega hrupa. Tukajšnji Nemci, odkar so l. 1882 prišli v manjšino, ne vdeležujejo se več volitev tako, da ni nobenega nasprotnika. Izvoljeni so vsi od narodnega volilnega odbora postavljeni kandidatje. Vendar bi bili želeli, da bi prišlo k volitvi nekoliko več volilcev, kajti vdeležilo se jih je le 68 v III., 115 v II., 64 v I. razredu. Res da, kjer ni nasprotnika, ni pravega povoda za agitacijo, pa taka malomarnost bi utegnila prav slabe nasledke imeti, ko bi se nasprotniki na tihem organizovali in v poslednjem trenutku pritisnili na volišče. — Jako imeniten sklep storil je mestni odbor v poslednji seji, sezidati veliko vojašnico, od katere bo mesto imelo sčasoma lepe dohodke. Zidarska in druga dela stala bodo nad 400.000 gld., ti se bodo pokrili iz mestnega posojila. Delo prevzela je stavbena družba v zvezi s tukajšnjimi obrtniki in ga mora končati v dveh letih. Prostora bo v novi vojašnici za tri bataljone. Pa še tudi druga nova poslopja se bodo letos tukaj zidala, na primer bolnišnica za kužne bolezni, več hiš za stanovanja, za katera gre tu prav tesno in končno misli se razširiti prisilna delavnica. — Deželna vinarska in sadjarska šola, ki je bila l. 1873 v vipavski dolini ustanovljena, bode se po sklepu deželnega zbora preselila v Rudolfovo (Novo mesto) na Dolenjskem. Deželni odbor je že kupil primerno in lepo posestvo, graščino Germ, s 55 oralov zemlje in velikimi poslopji, kjer se bo jeseni odprla dolenjska vinarska šola. Cena posestva je bila razmeroma nizka, 30.000 gld. Drugih stroškov za urejenje šole bo kakih 10.000 gld. Da bo nova šola in nje gospodarstvo dobro uspevala, sme se pričakovati pod vodstvom izvrstnega strokovnjaka g. Dolencea, ravnatelja vinarske šole. Poduk na šoli je se vé čisto slovenski. Učencev je 10 na deželne stroške. Sprejemajo se kmetijski sinovi, ki so vsaj 14 let stari. Podučuje se pa zraven vinarstva in sadjarstva še v teoretičnih predmetih, v vrtnarstvu in v obče o kmetijstvu. Vsako leto je posebni tritjedenski poduk za ljudske učitelje. Ko bi tudi štajerski Slovenci enkrat tako srečni bili, da

bi se na mariborski vinarski šoli poučevalo v slovenskem jeziku, potem bi tamošnja šola ravno tako plodunosa bila za štajerske Slovence, kakor je naša deželna šola za kranjske.

Od Voglajne. (Občinska volitev na Teharjih.) Vsak narodnjak mora se začuditi, kako neredno da se je pri nas občinska volitev letos vršila. Imamo velikega kovača, le-ta ima kladivo in klešče, a ne nakovala, tudi mu ni znano kovaško delo, ker je kovač le podomače. Njegovo kladivo pa je nemčurski jezik, s katerim lomi nekakošnje nemške besede in njegove klešče so občinski sluga, znani berič Zupanc; te pa so z nemškim jeklom dobro predstavljene. S tem čudnim orodjem pa se je ščipalo pred občinsko volitvo na vse strani. Naš kovač ima čas hoditi od hiše do hiše ter zoper slovenske narodnjake govoriti. Pregovarja ljudi, kakor je to nemčurskih prenapetnežev navada, da volijo po županovi volji, češ: čez 12 let boste teharski občani ali posestniki vse dače prosti, ako mene poslušate. Pristavil še je več takih in enacih stvari in s tem je letal sam okrog in vzel si je na posodo še Celjskih nemčurjev, da so mu v mudnem poslu pomagali. Na dan volitve so tudi vsi le-sem prišli. Zalostno je to, akoravno so si teharski narodni kmeti prizadevali, da bi narodne moze v odbor spravili, bilo je zastonj, vodja Štorovske tovarne je poiskal vse taiste kočarje, kateri si tam krnhek služijo, da so morali na volišče priti, ako niso hoteli ob svojo službo. Samo ob-sebi pa se vé, da posli morajo gospodarja poslušati, kar jim zapove. To je bila tudi zapoved našega velikega kovača in njegovega sluga, saj se rada posvetujeta, in sta si celo pitna brata; zdi se to pa celi občini čudno. S tacim pritiskanjem so seveda zmagali nemčurji lahko in spravili so v odbor skoraj več tujcev, kakor domačinov, eden je Gornje-Štajerc, seveda trd Nemeč, drug pa je Ribničan. Ta človek je še le pred kratkim prišel tu sem, seveda s trebuhom za kruhom, menim za to, da žlahtnim Teharčanom reščeta prodaja, sedaj pa je že v obč. odboru. Čudno se nam zdi, da še niso kakošnjega Srba ali Turčina poiskali. Dobro znani narodnjak in vedni bralec „Slov. Gosp.“, g. Miha Bizjak, od njih veličanstva poslavljeni sadje-rejec, si je pred volitvijo veliko prizadeval, ali zmagale so tokrat še ojstre kovačeve klešče. Bog pomози!

Iz Gorenje sv. Kungote. (Srenjski račun.) Dne 24. marca je bil občinski račun v srenjskem odboru predložen. Seja je bila na 9. uro predpoldnem napovedana in sicer tako strogo, da vsak odbornik, ki izostane, ima 5 fl. kazni. Ob odločeni uri so bili odborniki zbrani, pa koga ni? — Predstojnika V. Š. Bil je pri Langentalskem kovaču, tam je baje dobro vino. — Pot je hodil po-nj, da pride; pa slišite! še le